

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbata.

ABONAMENTUL

la „Tel. Rom.” într-una cu suplimentul „Folia Pedagogică”

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.

Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.

Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidieceșane Sibiu, strada Măcelarilor 45.

Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Politică culturală.

(*) Noțiunea e nouă în Ungaria.

În anul trecut și la începutul anului acestuia a fost născocită de diarele patriotice a de atunci un format obiect predilect de discuțiune publică. Din gura ministrilor și din pēna diariștilor auzim și cetim zilnic lucruri multe despre această temă.

Și ce e politica culturală în lumină ungurească?

Nimic altceva decât politica de maghiarizare în înțeles mai larg, sēu cultivarea și lățirea limbei maghiare în înțelesul mai strict al cuvântului.

Chestiunea e deci nouă numai în formă, copilul ilegal există deja de mult și îl cunoștem bine, acum a fost însă rebotezat și a primit dela actualul ministru de culte, ca naș, numele strălucit: politică culturală. În fond însă tot copilul cel hidos și rinjit rămâne, cel ce poftescă binele vecinului, cel ce *per fas et nefas* se octoează vecinului ca un parazit primejdios.

Politica de maghiarizare își are rădăcini istorice, ea este o evoluție firească a șovinismului fără sēmēn, de care poporul maghiar este condus. Suntem depeja de mult timp expuși acestei politici și îi simțim colții veninoși, ce se infig în corpul nostru național, în deosebi dela urgisita eră a lui Tisza încōce.

Ei, și acesta politică a intrat sub cărmuirea și ocrotirea actualului ministru de culte într-o nouă fază. Ministrul și-a spoit harapul ca să nu l cunoștem, i-a pus pe față masca — culturalei.

S'a mai pomenit undeva o astfel de bătaie de joc la adresa noțiunei „cultură”? Mai există vre-un popor, ai cărui corifei sē intervertescă cu atāta lipsă de conștiință ideala concepție a progresului omenesc? Politică culturală... A despoia pe un popor de limba sa, de drepturile individuale cu cari se nasce, de tōte însușirile lui tipice; a-ți fāuri mijlocele de despoiare din chiar munca aceluia popor, pe care îl lipsesci de cea mai sacră a lui avere; a înștrăina copii de mamele lor prin impunerea unei limbi străine de firea lui... acesta-i cultură, politică culturală!

De, maghiarii sunt mari și puternici astăzi, vorbărețul împērat al Germaniei i-a ridicat în slavă în șirul popōrelor culte și în contul verdictului împērătesc ei pot sē interpreteze „cultură” cum vor, pot s'o explice după mēsură lor. Și dacă astăzi ne spun, că maghiarizarea este o chestiune culturală, ei își basēază absurditatea pe verdictul preālnalt. Cu adevērat, dela visita împērătescă maghiarii tot mai îngāmați devin, pretențiile lor cresc, jurnalele cer tot mai mult maghiarizarea, cer o politică culturală mai energică. Și mic și mare merg împreună unisono. Subalternii cer, pretind, — ministrul promite și face.

Poporul maghiar se pōte bucura că în fruntea lui are un ministru de culte ca Wlassics. De mult n'a existat un ministru de culte, care sē fi ținut cont de dorințele obștei maghiare, precum o face Wlassics. El are talent pentru „politică culturală”. Primele

lui ordine au fost date în scopul maghiarizării capitalei. Jurnalele au cerut eliminarea limbei germane din școlele elementare ale capitalei. Wlassics a satisfăcut. Jurnalele au cerut maghiarizarea teatrelor, a orfeelor, a șantanelor. Wlassics a ordonat. Jurnalele au pretins înmulțirea ôrelor din limba maghiară la gimnasii. Wlassics a dispus.

Mai astăzi tōmnă le pică în minte jurnalelor, sē împintene și mai mult pe acest zelos împlinitor de dorințe. Au pornit, sē-i impute că nu se pricepe la politică culturală. Și politică culturală nu face acela, care nu crează destule școle de stat în părțile locuite de naționalități, care nu scie maghiariza, care nu scie înmulți nēmūl maghiar și prin urmare nu este fidel aderent al ideii de stat unitar maghiar.

Acēsta era deci o provocare la adresa ministrului și un program de muncă — culturală. S'au găsit însă alte foi, cari susțineau că politica culturală maghiară trebuie sē aibă o altă direcție. Ministrul de culte sē lase naționalitățile în grija domnului, căci tot nu-i va succedeze maghiarizarea (sic!), ci sē și îndrepteze atenția asupra masei, poporului curat maghiar, care este destul de neglijat și are însuși lipsă de școle. Diarele aceste, între cari unele și guvernamentale („Pesti Hirlap”, „Nemzet”) își aveau deci resōnele lor.

Erau deci două tabere. Discuția era înverșunată, fiecare își lāuda stēgul politicii — culturale, fiește care își imbia marfa celuia ce avea sē alēgă, ministrului Wlassics. Și ce credeți, că a ales Wlassics? O, el e diplomat, cu obștea nu voescă sē se strice, — el și-a ales amēndōne căile.

În ședința parlamentului din 26 Faur, Wlassics s'a ocupat de chestiunea acēsta și a declarat următoarele:

„Eu cred, că în chestiunea importantă sulevată de foile nōstre, dreptatea e în mijloc. Nu este îngăduit, ca pe una sēu pe alta dintre aceste două direcții sē se pună mai mare preț. Trebuie însă sē purcedem paralel”.

Ceea-ce voescă sē însemneze: Mē voiu îngriji eu de crearea școlōlor de stat, pentru a maghiariza naționalitățile, însă nici de întărirea elementului maghiar în massa maghiară n'o sē uit.

Și ministrul ș'a ținut cuvēntul. Înaintea nōstră avem o fōie oficiōsă. Într-un număr recent ministrul Wlassics își dă socotēlă despre activitatea sa. Raportēază despre cele ce a făcut și despre cele ce va face, conform făgăduinței din 26 Faur a. c. Raportul acesta are înainte de tōte meritul, că ne dumerescă pe deplin asupra programului de muncă a ministrului. Etā vre-ō câteva pasage:

„Punctul de culminațiune a politicii paralele culturale ce o pōrtă ministrul Wlassics, este acela, că din punct de vedere al politicii de naționalități și de instrucțiune este inevitabil necesar, ca în regiunile locuite de naționalități sē se înființeze școle de stat în număr corespundētor și ca cu prilegiul organizării școlōlor de stat sē se aibă în vedere raporturile etnografice ale țērii, stabilindu-se anumite zone.

„În prima linie trebuie considerat punctul de vedere al apārării (vēdelmi szempont), adecă sē se înființeze școle de stat acolo, unde elementul maghiar este în minoritate

și lipsit de școlă și este amenințat de forța contopitoare a naționalităților.

„În a doua linie trebuie avute în vedere acele comune, unde minoritatea naționalităților stă în fața majorității maghiare; în aceste deci se pōte spera la sigur, că școlă de stat pōte avē influință binefăcătoare asupra creșterii naționalității...”

Aceste două deci ar fi căile politice „culturale”. O cale defensivă și alta ofensivă. Ministrul își restrînge deocamdată activitatea la o politică mai îngustă, însă practică, voescă sē pornescă maghiarizarea în locuri, unde elementele naționalităților sunt mai espuse, mai lipsite de putere de existență, fiind în disparentă minoritate.

Lupta de maghiarizare în sine e necinstită. Dată însă între astfel de condiții, cu forțe atāt de neegale, lupta puterii oficiōse împreună cu preponderanța numerică în contra unei mase disparent de mică, — este și mai lipsită de cinste. Intențiile lor sunt machine. Gradat vor sē și sature poftele. După ce vor fi contopit aceste comune, (unde naționalitățile sunt în minoritate mică vor pāși mai departe și vor clădi școle de stat în regiuni locuite numai de naționalități. Planul e cu sistem și organizatorii planului sunt încălziți la nebunie de fiitōrele succese. Etā ce se ăice într-un loc din amintitul raport oficios;

„Tōte aceste ne silesc a spera, că o procedură istētă și circumspectă ne va face posibil a cucerii teren pe sēma creșterii naționale maghiare chiar și în cercuri locuite numai de naționalități.”

Astfel stām astăzi. Dușmānie ni s'a declarat pe față școlōlor nōstre. Maghiarizarea s'a proclamat oficios. Ministrul de culte își comunică fără nici un scrupul planul seu de nimicire a naționalităților.

Lucrarea s'a început-o deja. Tot raportul oficios ne dă amēnunte. Ni se spune, că în Transilvania și în comitatele de dincoace de Tisza și din giurul Murēșului sunt cu totul 392 de comune, unde maghiarii sunt în o minoritate de sub 300 de suflete. În aceste comune a înființat până acum 154 de școle de stat.

Pe acelaș teritoriu se află 343 comune, unde naționalitățile sunt în disparentă minoritate. Aici s'au înființat 122 școle de stat, cu destinația specială de a maghiariza.

Wlassics promite solemn, că și în comunele restante va dispune clădirea școlōlor, astfel, ca programul nimic sē nu suferă și pentru ca politica lui culturală cât mai îngrabă sē și dovedescă fructele. Și ministrul Wlassics e energetic și îi credem, că-și va ține promisia.

Acēsta i deci politica lor culturală. Dacă ei pe față lucră și nu mai au nici atāta respect de naționalități, încāt sē și ascundă cărțile, cu cari își jōcă jocul fals, — e bine ca sē luăm act despre acest joc al lor.

Ceea-ce în prima linie avem de făcut este, ca sē nedām sēma de situație în care ne împinge procedura lor. Cunoșcerea rēului este prima condiția, pentru a te putea gândi la apērare împotriva acestui rēu. Am vēdūt unde culminēză rēul, care e partea, ce ei vor sē ne-o atace. Vreū sē ne ieie parcelele mici și isolate mai

întāiu, și după aceea sē puie māna pe jugēr. Datorința nōstră e deci, sē ne apērām și îngrādim aceste parcele.

Cei chemați sē fie cu ochii în patru.

Autonomia catolică. „Alkotmány”

de Marți, scrie că Duminecă și Luni, comisiunea pregătitoare a conferenței episcopesci a pertractat un elaborat al comisiunei aceleiași conferențe, stătătoare din episcopul-cardinal Schlauch, și din episcopii bar. Hornig, Steiner și Ivankovits, în care se precisēază poziția episcopatului catolic în chestiunea autonomiei regnicolare și încheie astfel:

„La conferința a participat și metropolitul gr.-cat. din Blaj Victor Mihályi, și astăzi împregiurare ne permite a presupune, că prelații gr.-catolici, în congresul autonomiei vor observa o ținută mai conciliantă, ceea-ce ar influința în mod îmbucurător înaintarea afacerilor autonomiei”.

Er deputatul rutean din Krasznahorka-vāralja, Hodinka Mihály, într-o corespondență lungă reprodușă după „Kelet” tot de același „Alkotmány”, își pune întrebarea că: „Trebuie sē luăm noi greco-catolicii poziție, dacă Valachii biserice nōstre nu se vor prezenta la organizarea?”, la care tot el răspunde: „Pārerea mea este: eo ipso îi reprezentăm noi pe ei, când reprezentăm tot aceeași biserică”.

Congresul național-bisericesc.

Ședința VIII.

Joi, 9/21 Oct.

President I. P. S. Sa metropolitul Miron Romanul.

Ședința se deschide la ôrele 9 a. m.

Notarul Ioan Sērbu cetescă protocolul ședinței de eri, care se autentice.

Presidiul prezintă verdictul sinodului episcopesc în chestiunea archimandritului vicariu episcopesc din Oradea-mare, Iosif Goldiș. (Acest verdict s'a publicat în unul din numerii nōstri trecuți.)

La dorința deputaților, verdictul acesta se cetescă, apoi se predă comisiiei verificătoare.

Excelența Sa metropolitul predă presidiul Preasânției Sale dlui episcop Mețianu.

La ordinea zilei comisia financiară. Referentul, domnul Dr. N. Oncu raportēază asupra raportului cons. metr., prin care se subterne „Regulamentul pentru administrarea afacerilor episcopesci în metropoliă.”

Referentul comisiiei cetescă tōte actele privitoare la chestiunea acestui Regulament și constată, că comisia a elaborat un regulament nou pe baza regulamentului prezentat de cons. metr.; — pe comisie — ăice referentul — a îndemnat-o la acēsta principiul autonomist: regulamentul consistoriului adecă ar avea tendențe centralisătoare, pe când cel al comisiiei, deși în fond nu se deosebesce de al cons., urmăresce tendențe descentralisătoare.

Comisia propune: În chestiunea regulamentului despre administrarea afacerilor episcopesci în întreaga metropoliă, înaintat aici cu raportul cons.

metr. din 21 Aug. 1897, Nr. 162. M., comisia studiând actele relative la această afacere atât de vitală pentru existența și progresul provinciei întregi metropolitane, și ascultând și consultând și votul eparchiilor, și în fine luând de basă la desbaterile și lucrările sale proiectul de regulament aci amintit, a elaborat și propune să binevoiți a enunța:

Congresul primesce și decide să se pună în aplicare, în mod provisor, cu începere dela 1 Ian. 1898 „Regulamentul pentru administrarea afacerilor epitropesci” alăturat la raportul de față.

Ex. Sa *Metropolitul* constată, că după regulamentul afacerilor interne „Regulamentul” prezentat de comisie ar trebui tipărit; fiind însă timpul înaintat, de astă-dată crede, că acesta nu se va pute face.

A. *Mocsanyi* e de acord cu Ex. Sa în principiu, dar crede, că acesta să se enunțe numai după-ce regulamentul comisiunii se va fi cetit.

Ref. Dr. *Oncu* cetesce Regulamentul.

Dr. *Pușcariu* ține, că acest regulament e cu totul tot nou; și fiindcă comisia intenționează un regulament perfect, e de părerea, să nu se grăbescă cu el. Să se tipărească și transpună consistoriului metropolitan spre studiere și raportare la sesiunea viitoare.

P. *Truța* nu e de acord cu Preacuvioșia Sa; proiectul nu e cu deservire nou. Comisia ne spune, că a luat de basă proiectul consistoriului metropolitan, care e împărțit între deputați. Schimbările făcute nu alterează regulamentul în esență. Congresul a dat proiectul consistoriului unei comisiuni spre studiere. Comisiunea vine cu rezultatul studiilor sale. Congresul are dreptul să primescă dintre cele două proiecte, care îi convine.

Dr. *Leményi*: Regulamentul prezentat de comisiune diferă cu totul de regulamentul care i-a servit de basă, — e cu totul nou. Avem acum înaintea noastră două regulamente. Unul cel tipărit, altul al comisiunii. Unul cu vre-o 180 §§., altul numai cu 36. — Regulamentul trebuie studiat. Din audit numai, mai că nici o idee generală nu-ți poți forma despre el. — Chestiunea e foarte importantă, — se nu aducem concluse pripite. Regulamentul propus de comisie i-se pare un fel de dispoziție, apendice la Statutul org., nu e proiect de regulare uniformă a afacerilor epitropesci pentru întreaga metropolie. — E de părerea, ca proiectul comisiei să se se tipărească și să se prezinte spre desbatere încă în actuala sesiune.

1. *Lenger*: Proiectul se deosebește — ni-a spus comisia însăși — de regulamentul prezentat de cons. metr. în principiu. Proiectul nu dorește regularea prin congres a afacerilor epitropesci în chip uniform, de sus până jos, ci dorește numai principal să dea o directivă organelor diecesane, ér afacerile lor speciale să și-le reguleze înși-le.

Primesce propunerea dlui archim. Pușcariu.

P. *Cosma* e de părerea, că tipărirea se poate face până mâne. Să se ia dela ordinea dîlei și să se pertracteze mâne, tipărit. Propune deci, ca proiectul comisiei să se iee ađi dela ordinea dîlei, biroul să se îngrijescă de urgență, ca încă ađi să se tipărească, și mâne să se pertracteze, — respective în privința tipăririi primesce propunerea dlui Dr. de Leményi.

L. *Simonescu* nu e de acord cu P. Cosma. Regulamentul trebuie și studiat până mâne, în asemănare cu proiectul cel vechiu.

Principiile proiectului comisiei se abat de principiile celui lucrat de consistoriu.

Congresul din 1881 a dispus elaborarea unui regulament pentru regularea în mod unitar a afacerilor epitropesci în metropolie. Proiectul co-

misiei contemplă regulamente speciale pentru fiecare diecesă. — E pentru regularea uniformă a afacerilor epitropesci în biserică. Regulamentul consistoriului s'a lucrat în decurs de 16 ani, după-ce în diferite rânduri s'au pronunțat eparchiile asupra lui. Acum ni se presintă în pripă un proiect lucrat în 3—4 dîle, cu totul deosebit de cel al consistoriului. — Arată deosebirile dintre regulamente. E de părerea să se dea consistoriului spre studiere, și numai în sesiunea viitoare să se pertracteze. Primesce propunerea dlui Dr. Pușcariu.

Ig. *Papp*: Să se primescă regulamentul așa, cum ni-s'a prezentat; să se aplice în chip provisor, și să se cêră opiniile eparchiilor asupra lui.

V. *Mangra* e pentru proiectul comisiunii și e învoit cu propunerea dep. Cosma. Ađi se va tipări proiectul, la nôpte îl vor studia membrii, și mâne vom desbate asupra lui.

Dr. *Span*: Regulamentul e lucrat de bărbați cu experiențe, și e perfect, — e lucrat după principiile depuse în statutul organic. Regulamentul epitropesc al consistoriului metr. are tendențe dezastrôse, contrare principiilor fundamentale ale bisericei noastre: — vrea să introducă absolutismul în biserică noastră. — Spriginesc propunea lui Cosma.

Dr. *Oncu* constată, că afacerea regulării afacerilor epitr. e de importanță mare, și cere rezolvare grabnică. Pentru a li-se da deputaților posibilitatea de a se pronunța în meritul lui, — se alătură propunerii lui Cosma.

Punându-se la vot, propunerea deputatului Cosma se primesce.

La ordinea dîlei raportul comisiunii pentru afacerile fundațiunei „Gozsdu”. Referentul Ioan *Lenger*, cetesce raportul despre starea averii fundației Gozdsu.

Din raport e evident, că reprezentanța fundației Gozdsu e compusă, conform testamentului fundatorului, din 3 prelați, un membru al familiei Poynar, și 5 membri aleși de reprezentanță, adică: Ex. Sa metropolitul *Miron Romanul*, P. S. episcopi *I. Mețian* și *N. Popea*, domnii: *Dionisiu Poynar*, *Ioan cav. de Pușcariu*, *Dr. Iosif Gall*, *Avram Berlogia*, *Parteniu Cosma* și *George Szerb*. Esactor al fund. e dl *G. Bogoievici*, inspectorul realităților fund. din Budapesta dl *A. Cimponeriu*, ér al celor din Orade dl *N. Zigre*.

În urma unui conclus congr. reprezentanța a luat asupra-și scrierea biografiei fundatorului Gozdsu, însărcinând cu afacerea aceasta o comisie din dnii: *Pușcariu*, *Cosma* și *Poynar*.

Reprezentanța a însărcinat pe comitetul său a face pregătiri pentru înființarea la Pesta a unui internat.

A luat inițiativa pentru controlarea purtării morale a stipendiștilor.

Averea fundației la finea a. 1896 a făcut 1,832,228 fl. 89 cr. în realități (297,496 fl. 90 cr.), și efecte.

Stipendii s'au împărțit, începând dela 1889 până la finea anului 1896, socotit în mii, 139 mii; în anul, când s'a împărțit mai puțin, a fost 14000 fl. când s'a împărțit mai mult 22000 fl., ér numărul studenților stipendiați și ajutoarați în fiecare an, variază între 60 și 120.

Comisia propune: 1. Congresul dă absolutoriu reprezentanței și comitetului fund. „Gozdsu” pentru socoțile de pe anii 1895, 1896, aflându-le în cea mai deservită corectitate;

2. congresul constată cu satisfacție buna îngrijire și chivernisire a averii fundamentale din partea reprezentanței și comitetului fundației;

3. congresul însărcinează pe cons. metropolitan a mijloci la reprezentanță, ca încât e posibil, tinerii stipendiști să cerceteze biserică în Dumineci și sêrbători și să ia parte fiecare la parastasul, ce se ține pentru fericitul fundator, esercitându-se în privința

acesta controlă cât se pôte de strictă;

4. congresul însărcinează pe cons. metropolitan a-i face pe viitor un raport periodic — dela un congres la celalt — despre administrația fundațiunii cu respect la executarea dispozițiilor existente și la inovațiunile, respective schimbările întemplate;

5. congr. însărcinează pe cons. metropolitan a-i face raport special despre ținerea parastaselor pentru fericitul fundator în bisericile din eparchii, precum și despre modul cum, și în ce număr s'a răspândit portretul fericitului fundator la bisericile și scôțele din metropolie.*)

C. *Brediceanu*: Dl Dr. I. *Gall* în una din sesiunile reprezentanței fundației Gozdsu, din anul curent, a făcut propunerea, să se elaboreze prin comitetul acelei fundații un proiect „cum s'ar putea câștiga orientare mai bună asupra moralității și stării materiale a concurenților de stipendii, precum și despre aceea, cum s'ar putea controla mai bine purtarea morală a stipendiștilor”? Sunt răspândite, nu știu cu cât temei, unele svonuri, că la conferirea stipendiilor din partea reprezentanței fundației lui Gozdsu, nu sunt considerați cei mai sêraci, ci în prima linie cei cu avere. Convingerea mea e, să se împărtescă cu ajutoare în prima linie adevăratele talente, și să se aibă în vedere și starea materială slabă. Să nu i-se ia unui tiner cu talent posibilitatea de a se cultiva, din pricina că e sêrac. Propunerea dlui Dr. Gall e de foarte mare importanță. Să se adaugă și această propunere la propunerile comisiei, în sensul, că organele eparchiale să dea informații exacte despre starea religioasă morală, și despre starea materială a tinerilor, chiar și după-ce au fost împărțiași cu stipendii. Mai departe ar fi de dorit, ca comitetul fundației, în cazul când vre-un concurent la suplica pentru stipendii nu și-a alăturat vre-un document cerut, să-l avizeze pe respectivul, pentru a-și întregi suplica până la termenul întrunirii reprezentanței. În §. 36. al „Regulamentului afacerilor interne al reprezentanței fundației Gozdsu”, se cere, că stipendiștii să cunoască limba română și maghiară, ér încât nu le-ar cunoște, să le învețe, asemenea să învețe religia ortodoxă, și să fie înscriși în decursul studiilor la profesorul pentru limba și literatura română decă există în loc astfel de catedră. După părerea mea e de prisos, să ne îngrijim și noi de limba maghiară, se îngrij-se de ea cu destulă rîvnă organele statului.

Crede, că §-ul nu e destul de lămurit. Ar trebui să se dică, că stipendiștii au să asculte pe profesorul pentru limba română, nu numai să se înscrie la el.

Episcopul *Mețianu*, ca membru în Reprezentanța fundației Gozdsu declară, că svonuri pot să fie, și plângeri în contra feliului conferirii stipendiilor; nu urmază, că ele sunt și întemeiate. — Reprezentanța își ține sesiunile prin 25 și 26 August, timpul cel mai potrivit și rezultatele cererilor le comunică petenților imediat după terminarea sesiunilor. — Se prezintă sute de cereri dela ascultători de diferite facultăți universitare. Reprezentanța consideră în locul prim pe cei mai buni studenți și mai sêraci în același timp. Se pot întempla greșeli. S'au conferit stipendii unora, cari materialicesc erau situați bine, aveau însă documente de paupertate. Constataându-se mai târziu neesacitatea documentelor, li s'a detras stipendiul. Reprezentanța e autonomă în agendele sale, avându-și regulamentele sale proprii. Să nu aducem deci vre-un conclus, prin care ne-am putea pune în conflict cu ea. Propunerea dlui Gall e primită de reprezentanță, pentru ce se o mai punem și de aici.

*) Raportul comisiei este foarte interesant și la timpul său îl vom publica întreg. (Red.)

Dr. E. *Cristea* spune, că deși n'a avut fericirea să fie stipendist al fundației Gozdsu, ca student în Budapesta a participat regulat la festivitățile ce stipendiștii acestei fundații arangiau în memoria fericitului Gozdsu. Până când în biserică gr.-or. de acolo servea și preot român, an de an se celebra parastas pentru sufletul răposatului întru fericire Gozdsu. De când însă — durere — în acea biserică nu mai răsuna graiu românesc, festivitățile în memoria marelui fundator se mărginesc la un pelerinagiu, ce stipendiștii arangiază în fie-care an la maul soleul lui Gozdsu, unde se depune cu acea ocazie o cunună și se rostesc discursuri de laudă și recunoștință pentru marele mecenat.

De ăi a pelerinagiului și depunerii cununei se folosește ziua morților după ritul catolic. Constată, că acesta de loc nu e corespunzător și în consonanță cu vederile bisericeii ortodoxe. Face amendamentul la propunerea comisiei: Parastasul și eventualele sêrbări în memoria fundatorului să se celebreze în ziua morții lui, ori într-una din Sâmbetele morților, după ritul bisericeii ortodoxe.

I. *Ionaș* constată, că mulți dintre foștii stipendiști ai fundației Gozdsu nu știu să fie recunoșcători națiunei și bisericeii, pentru-că le-a dat puțința de a-și face studiile. Primind vre-un post bun dela stat, nu vreau nici să vorbescă românește, nu voesc să-și mai aducă nici aminte de nația și biserică, care i-a ocrotit și făcut mari și tari, încungiură societatea românească. Sunt și păcătoși de aceia, cari în conștiința înălțimii poziției lor, nici episcopilor nostri nu le dau cinstea cuvenită (ca specimen amintesc pe Al. *Popp*, jude în Arad). Să tinbrăm fără milă pe acești rătăciți!

Romul *Ciorogariu*: Noi trebuie să cunoșcem și rezultatele practice ale jertfelor noastre. Să căutăm, ce rezultate produc stipendiile pentru noi și pentru alții, — și să ne tragem concluzii. Sunt aparițiuni triste, cele ce le-a amintit dl Ionaș. Pôte cauza lor e, că studenții locuiesc isoლაți prin oraș, vin în atingere numai cu societatea străină. — Ar fi consult să se scie și aceea, că foști stipendiști ce cariere au îmbrățișat. Sê-i urmărim până la sfîrșitul vieții lor.

Propune: Consistoriul metropolitan să mijlocescă la reprezentanța f. Gozdsu, să țină în evidență pe foștii stipendiști și să suscepă în rapôrte evidență și despre carierele, pe cari au apucat foștii stipendiști. Dar și până când sunt la studii, ôre n'ar fi mai ușor de controlat, dacă în loc de stipendii li s'ar da întreținere într-un internat?

F. *Musta*: În privința parastasului propunerea comisiei e mancă. Nu se spune, că anume unde să se celebreze parastas. Punctul privitor la parastas să se omită.

T. *Barzu* e de părerea, să nu se reglementeze stipendiștii, căci își fac ei datorința față de memoria fundatorului.

Dr. *Span* e de părerea, să nu se amestece congresul în trebile reprezentanței. Să se omită aditamentul lui Dr. *Cristea*.

N. *Zigre*: Pe basa testamentului fundatorului, congresul e competent a regula afacerile fundației Gozdsu. — Primesce propunerea comisiei. — Cu privire la parastas, congresul în sesiunea trecută a adus conclus. Consistoriile să îngrijescă pentru executarea lui.

De sine se înțelege, că numai acolo se cere ca stipendiștii să participe la parastas, unde se face parastas pentru Gozdsu. Asemenea loc este p. e. și Oradea, unde la academia de drepturi sunt mulți stipendiști; parastas se face, la care însă până acum n'au participat toți stipendiștii. Tot asemenea este Clușul etc. etc.

V. Hamsea are convingerea, că propunerea lui Ciorogariu nu e executabilă.

X. P. Cosma, ea membru al reprezentanței fund. Gozdu reflectează și din partea sa la cele dișe de antevorbitori, și cu deosebire la d-ii Bredicean și Ciorogariu.

Peste tot crede, că nu este necesar, ca congresul să între prea afund în afacerile administrative ale fundațiunii, pentru-că, deși reprezentanța nu cercă conflicte cu congresul și cu plăcere primesce toate sfaturile bune ce i-le dă, ea totuși este autonomă, precum a accentuat și Preasfințitul episcop al Aradului, ér congresul este competent se eserceze numai acea controlă, care se manifestă în revisuirea socotelilor — după testament — până atunci, când Românii vor avé o reprezentanță națională în stat.

Propunerea dlui Ciorogariu nu este executabilă pentru-că tinerii dupăce și-au terminat studiile, nu mai sunt nici într-o legătură cu reprezentanța. Se resfiră în toate părțile, mulți din ei se aplică în străinătate și nici din diare nu mai afi nimic despre ei, ér ca s-e-i obligi a înscința reprezentanța despre ubicațiunea și ocupațiunea lor, nu-i poți.

Incât privesce înconvenientele de cari a vorbit dl Brediceanu, acelea nu se fac cu scirea reprezentanței. Reprezentanta totdeauna se nisuesce să împărtaşcă pe cei mai talentați și totodată pe cei mai lipsiți, de stipendii, dar ea judecă numai după documente, apoi se nisuesce, ca încât se pôte, să stabiliscă și o proporție dréptă după diecese și poporațiunea lor. Cereri totdeauna sunt cu sutele, și nu este echisă posibilitatea, ca în privința stărei materiale a părinților să fie dusă în eróre prin primăriile comunale, cari dau atestatele de paupertate, cari, când este vorba de stipendii, nu sunt scrupuloșe. Amintesc ca exemplu un cas dela alt loc, din Sibiiu, unde se dau ajutoare. Doi ani de diare a căpătat ajutor un tinér din apropierea Sibiului ai cărei părinți sunt cei mai avuți și relativ foarte avuți în comună, — și totuși au produs atestat de paupertate, și numai după doi ani de diare au aflat cei ce dau ajutorul, pe cale indirectă, că atestatul de paupertate nu conține adevérul, și au reparat greșala.

Tocmai pentru-că s-au născut astfel de bănueli, a făcut membrul reprezentanței, dl Iosif Gall propunerea la care s'a provocat dl Brediceanu, ca încât va fi cu puțință să se curme acest réu, pr-cum și réul de care a vorbit dl Ionaș.

De altmintea atât pentru de a putea supraveghia traiul și moralitatea stipendistilor, cât și de a le face posibil, ca să steie la universitate și să studieze, să capete localități și vipt sănătos, încă în sesiunea de toamnă din 1895 a luat reprezentanța sub nrul 29 concludus, prin care a îndrumat pe comitet, „să studieze cestiunea înființării unui internat în Budapesta pentru stipendistii universitari de acolo“. Cestiunea este în lucrare, și dacă se va înființa internatul, vom avé ocaziune nu numai să provedem pe interniști cu cele trebuincioșe pentru studiare, dar să ne îngrijim și de crescerea lor morală și națională.

Precum vedeți deci, reprezentanța a luat deja măsuri ca să întimpine toate relele de cari s'a vorbit aci, și nu este necesitate de a se lua aici concluse de această natură.

X. Coriolan Bredicean, după deslușirile primite își retrace propunerea.

Referentul e de părerea, că neajunsurile, pe cari unii dintre deputați le-au amintit, s'ar putea paralisa mai ușor, prin înființarea de internate în orașele, unde sunt în număr considerabil stipendistii, — și în direcția acestei reprezentanța a luat inițiativa.

R. Ciorogariu crede, că din șematisme s'ar putea afla, pe ce cariere au apucat stipendistii fundațiunii.

Congresul primesce propunerea comisiunii fără vre-un aditament.

Anunțându-se proxima ședință pe ași la orele 4 după prânș, — cea prezentă se ridică la 1 oră p. m.

Rin.

Revista politică.

Din parlamentul maghiar. La 23 l. c. st. n. s'a început desbaterile asupra indemnității. Discuția o a deschis Hegedüs Sándor priu vorbirea sa ca referent al proiectului de lege din cestiune. Recomandă proiectul spre primire. Din expozel referentului unii își exprimau temerea, că primindu-se proiectul acesta și totodată și provisorul cvotei, guvernul întră în puterea de a putea asemna pe cele dintăiu patru luni toate cheltuelile comune ale ministeriului comun, ceea-ce nu le convine, fără ca parlamentul să pôtă controla și el activitatea acelu ministeriu.

Kossuth Ferencz face și alte deducțiuni. El vede în tulburările din parlament austriac triumtul principiilor independiste maghiare, dar pentru aceea, vrând să dovedescă calmitate, declară că partidul său va lua parte la desbaterile ce urmază. Nu primesce proiectul.

Tomesányi László respinge și el proiectul în numele partidului național și declară resbel guvernului pentru apărarea intereselor naționale maghiare. A mai vorbit Sima Ferencz aducând elogi lui Bartha Miklós, care pentru o cauză în care a venit în conflict cu legea, trebuie să între în temniță, numai căci guvernul n'a exoperat agresiunea dela Majestatea Sa, nu primesce proiectul. Pe Bartha, intrerupe Kubik, mai întâiu l'au tăiat Rusztow și Dienstl, ér acul îl omoriți dvostre, adevă guvernul. (După o ședere de o di în temniță, Bartha a fost agreat. Red.)

După paușă au urmat câteva interpe-lațiuni, ér desbaterile s'a terminat în ședințele din diarele următoare primindu se proiectul.

Nou ministeriu în Sârbia. Cabinetul Simici a încetat, din cauză, că ministrul president Simici a venit în conflict cu politica regelui Alexandru foarte influențat de tatăl său, ex-regele Milan. Motorul principal al căderii s'e fi fost între altele și cestiuni financiare în favorul ex-regelui Milan la cari Simici nu s'a învoit. Desvoltându-se lucrurile repede în timpul din urmă, mai cu sémă de când și Ex-regele Milan se află în Belgrad, și-a dat demisia și regele Alexandru a însărcinat cu formarea noului cabinet pe Dr. Vladan Georgevici, ambasadorul din Constantinopol.

Noul cabinet s'a constituit astfel:
Ministru-președinte și de externe: Dr. Vladan Georgevici.

Interne: Etrem Andonovici.
Finanțe: Stefan Popovici.
Comerciu: Lozanici.
Instiție: Costa Cristici.
Resbel: colonelul Vucovici.
Luerări publice: col. Manacovici.
Instrucție: Andreiu Georgevici.

Noutăți.

Anunț literar. În curând va apăre în editura domnilor Ralian și Ignaf Samitca Craiova romanul de E. Zola „Germinal“ în traducere română, precum și No. 38 „Femeia îndărătnică“ de Shakespeare și No. 39-40 „Cestiuni literare și pedagogice“ de M. Străjanu. Se pot procura din Librăria archidieceșană, Sibiiu.

Bibliografie. În săptămâna această va apare „Calendarul archidieceșan“ pe anul 1898. Pe lângă partea calendaristică va cuprinde: șematismul amplificat al archidieceșei ortodoxe transilvane, precum și un mic șematism privitor la diecesele aparținătoare metropoliei ortodoxe române din Ungaria și Transilvania; o indicare lunară a agendelor protopresbiterale și parohiale precum și o îndigătar pentru trebuințele clericilor abso-luți și a învățătorilor confesionali. Partea literară conține: „Pașcile“, „Erna pe uliță“, poezii de Georgiu Cosbuc, „Alexandru Roman“, material pentru biografia și activitatea lui, de Ilie din Urseni, și „Bunica Marie“, de Ilarie Chendi.

— A apărut: *Castelul din Carpați*, roman din viața poporului românesc din Ardeal de Jules Verne. Traducere autorizată de Victor Onișor, cu o prefață despre Jules Verne — scriitor și scrieri — de Dr. E. Dăian, cu ilustrațiuni. Sibiiu, 1897. „Tipografia“ societate pe acțiuni. Prețul acestui volum (ediție populară): Pentru Austro-Ungaria — fl 80 cr., pentru România și străinătate 2 lei 50 bani. Reproducerea este interdișă. Recomandăm cu totă căldura cetitorilor nostri procurarea și cetirea acestei cărți prea instructive pentru noi, și carea și în exterior se presintă foarte frumos.

— *Exercițiile Gimnastice* în școlele elementare române. Manuducere la tractarea exercițiilor gimnastice, de Iosif Aron, învățător Prețul 15 cr.

Convocare. Reuniunea învățătorilor români gr. ort. din districtul Sas-Sebeș și va ținea adunarea sa generală în diarele din 26 și 27 Octombrie st. v. a. c. în orașul Alba-Iulia.

La această adunare generală se învită toți membrii acestei reuniuni, precum și toți amicii și binevoitorii cauzei școlare.

Programa:

1. Duminecă, în 26 Octombrie a. c. la 10 ore a. m. învocatea Duchului sânt; deschiderea adunării și constatarea membrilor preșenți.

Raportul comitetului central despre activitatea sa dela ultima adunare generală.

3. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea acestui raport.

4. „Cum are a se propune cu succes limba maternă în cursul I. al școlei populare — de T. Popoviciu — critică de G. Tatar.

5. Cum are să se propună cu succes limba maternă în cursul II. al școlei populare — de I. Pavel și Simulescu — critică S. Roșu și I. Pavel.

6. Prelegere practică — vie — din limba maternă, pentru cursul II. de Iuliu Roșca.

7. Mijlocele prin cari se pôte pune o basă bună religioșității și moralității în elevii începători — disertație de C. Sava, critică Avr. David.

8. Raportul comisiunii de sub p. 2.

9. Alegerea unui cassar și notar II.

10. Curenții.

Din ședința comitetului central al reuniunii înv. rom. gr.-or. din districtul Sas-Sebeș, ținută la 9/21 Octombrie 1897 în Sas-Sebeș.

Z. Mureșan, George Tatar, preș. notar.
N. B. Convocări speciale nu se trimit.

Apel în cauza înființării unui fond pentru reconvașcenței spitalului comitatens din Sighișóra.

În timpul scurtei existențe a spitalului nostru comitatens s'a simțit adânc lipsa unui fond, din ale căror interese să se împartă ajutoare reconvașcenților sêraci cari ies din spital.

Adeseori acești sêrmani nu dispun nici de crucerii de lipsă, ca să se pôtă reînțorce acasă cu trenul ori cu trăsura, ci în drumul cel lung, ce nu arare-ori trebuie s'îl percurgă pe jos și réu îmbrăcați, sunt în pericol ași altera din nou sănătatea.

Mulți reconvașcenți, cari prin operație norocoșă au fost vindecați de albătă nu sunt în stare ași putea procura ochelarii necesari și așa nici că se pot bucura pe deplin de puterea vederii recăștigate, căci sunt restrânși în ocupațiunile lor.

Adesea se întâmplă, că un pacient căruia i-a fost amputat un picior, trebuie să se târăie pe cărji lipsindui mijlocele de lipsă pentru procurarea unui picior de lemn, prin care mult s'ar mări forța sa de lucru. Așa însă e silit să se pună pe cerșite.

Ca să nu ostenim pe cetitori vom numi numai câțiva din acei articoli, cari aparțin îngrijirii reconvașcenților, dintre cari unii sunt de dorit s'eu chiar indispensabili pentru cei ce ies din spital vindecați, precum: legături pentru cei operați la pânțele, fășii de flanel pentru pacienții cu umflături la pulpi, cămeși de tricot pentru aședarea corsetelor de gips la crucea spinării, abstrăgând dela ochii artificiali de sticlă ș. a., reclamați numai de trebuințe cosmetice.

Un fond de cel puțin 5000 fl. pentru reconvașcenței ne-ar pune în poziție a puté acoperi din interesele lui trebuințele cele mai înțetitoare ale acestor sêrmani!

Provocăm dar pe toți ômenii cu simțăminte umane, a contribui cu dinariul lor la înființarea unui atare fond, și ne rugăm, ca contribuțiile în bani, — primindu-se cu mulțămită și cele mai mici daruri — să se trimită dlui Dr. Oberth, director și medic primar al spitalului comitatens în „Sighișóra“, care le va cuita apoi în „Grosskokler Boten“.

De vreme ce nu numai locuitorii comitatului nostru, ci și cei din comitatele învecinate recurg de multe-ori la spitalul nostru, adresăm rugarea noastră și către binefăcătorii locuitori ai altor comitate, ca astfel să fim în stare, a puté ajutara pe toți bolnavii sêraci fără deosebire de religiuine, naționalitate și ubicațiune, numai după lipsa lor.

Sighișóra, în 20 Octombrie 1897.

Somogyi István.
vice-comite.

Moralitatea capitalei ungare. Sub titlu: Probleme negleșe „Budapesti Hirlap“ se ocupă în ediția dela 20 Octombrie cu raportul anual al căpitanului Budapestei, pe basa căruia constată următoarele:

Numărul casurilor criminale însinuate 12.993, adevă față de anul 1895 s'a urcat cu 2390; înrăutățire bătătoare la ochi vedem la eruări, căci numărul celor nesucese s'a sporit în mare măsură, pre când cu tot dreptul ne așteptam la contrarul. A crescut numărul crimelor îndreptate contra averii, și alăturiere cu acestea și cel al vêtămărilor corporale; la celelalte categorii se observă scădere. Din suma totală a criminalilor $\frac{3}{4}$ sunt de parte bărbătescă, ér restul îl life-rează secul cel slab.

Datele anilor din urmă pentru femei, drept că sunt mai favorabile, dar dacă luăm la examinare raportul datelor din mai mulți ani, nu se pôte nega înrăutățirea situațiunei sporirea numărului delinquenților de parte femeiască. Raportul aduce drept motiv la această miseria și amorul criminal, și nu se estinde la ceea-ce în ultima analiză e motorul tuturor, la slăbirea simțului moral, ba ici-colo completa lui disparițiune. Puterea nobilitătoare a vieții familiare prin nimic nu se dovedesce mai bine, de cât prin faptul, că dintre cei deținuți 76.7% au fost necăsătoriți, și numai 20.7% au fost din ceata celor căsătoriți, ér restul cade pe vèduvi și vèduve.

După femei urmază băeții, ca seși iee și ei partea din atacurile contra ordinii de drept. În această privință situațiune e inconșolabil de întunecată. Numărul făptuitorilor sub 16 ani se sporesce; numărul deținuților minoreni a întrecut în anul 1896 cu 42 pe cel al majorenilor. Ce multe de toate spun aceste cifre! . . .

„Politia Budapestei are multe statistice triste, dar mai întunecată decât acesta nu esistă, căci nici nu pôte să esiste. Ceata în crescere a mititeilor răscotore de rele, cari nici nu pot fi trași la răspundere, cari prin muncă productivă cine scie cât bine, câte lucruri frumoșe ar fi în stare să dovediască astfel creșe ei sêlbatec, amărîți în contra tuturor lucrurilor, cari fac viața să fie frumoșă, cari fac ca națiunile să devină mari. Mai trebuie ore să spunem, că abia avem probleme mai urgente decât aceea, că aceste stări în adevăr barbare trebuie să le sanăm radical și cât mai curând? . . .

Varietăți.

Casimir Périer și ospătariul. Fostu președinte a republicii franceze, Casimir Périer, precum se scie, e unul dintre cei mai pasionați bicicliști. Di de di face mari excursiuni cu bicicleta (velocipedul). Într-o di din săptămânile trecute, făcând o excursiune mai mare dimpreună cu fiul său, au ajuns la o ospătărie atară de oraș unde ajungându-i fômea au cerut un beeftak pentru domolirea ei. Ospătariul le răspunde, că cu beeftak nu le pôte servi, decât dacă își vor aduce însiși carnea din satul vecin, depărtare de o jumătate de oră, de ore-ce n'are carne la îndemână și nu are pe cine să trimită la moment după carne. Ce au avut să facă; s'au

suit din nou pe bicicletă, și-au adus carne, ospătariul le-a pregătit beeffeakul și l-au mâncat, apoi au plătit și s'au dus mai departe. — Ospătariul numai a doua zi a știut *pe cine* a trimis după carne.

Posta redacțiunii.

Dlui I. P. paroch în Geaca. „Ist. bis“. de P. Maior nu o avem și nici aceea n'am putut afla cine o ar avea aici și ți-ar putea imprumuta-o.

Dlul Ioachim *Munteanu*, par. și Ieronim Mărdan, învătătorii în Gurariului. Regretăm mult, că gumele din Foia noastră „A munte“ le-ați luat în serios, și le-ați considerat ca vătămări personale. Nici autorul acelei foite, nici redacțiunea nu au avut tendința de a vă face supărări, cu atât mai puțin a fost vre-o tendință de a insulta comuna Gurariului.

Nro. 20539. [203] 1—1
IV—1896

Publicațiune

Pentru asigurarea reparării drumului rupt de apă pe linia municipală Sas-Sebes-Sugag în secția klm. 4—5 se va ținea în **5 Novembre 1897 la 10 ore a. m.** în sala de consultare dela palatul comitatens o pertractare cu oferte închise.

Doritorii de a întreprinde această lucrare sunt provocați, să-și subțernă ofertele referitoare la întreprinderea efectuării **acestei lucrări până la orele 9. a. m. a zilei** fixate, la vice-comitele comitatului.

Oferte înscrise mai târziu nu se vor considera. — Ofertele trebuie să fie închise, sigilate și puse în plic cu vadiu de 5% calculat după suma preliminară de 2108 fl. 51 cr. aparatul tehnic și condițiunile referitoare la lucrarea din chestiune se pot vedea la oficiul de construire reg. ung. din Sibiu în orele de oficiu.

Sibiiu, în 24 Octobree 1897.

Reissenberger.
vice-comite

Nr. 268—897 [204] 1—3

Concurs repetit.

Pentru ocuparea postului de paroch în comunele Apața-Ormeniș, tractul protopresbiteral al Treiscaunelor, formând la olaltă o parochiă de classa III-a, în urma părintescului ordin consistorial din 25 Iunie a. c. Nr 3867 B. se escrie pentru a treia-ôră concurs nou cu termen de 30 zile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post dau suma de 440 fl. 30 cruceri anual.

Informațiuni mai de aproape se pot lua dela oficiul protopresbiteral și comitetele parohiale respective.

Reflectanții, cari trebuie să comunice în limba maghiară cu credincioșii din Ormeniș, și prin urmare să vorbescă cu înlesnire această limbă, vor trimite cererile lor concursuale, instruite conform normelor în vigoare, la subsemnatul oficiu protopresbiterial în termenul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al
tractului Treiscaunelor.

Brețcu, 8 August 1897.

Dimitrie Coltofeanu,
preot.

În Tipografia Archidieceasană

I. Popescu.

Carte de cetire II.

pentru școlile populare române
prelucrată de

Dr. Petru Șpan.

ediț. VII. (mai nainte: a doua carte)
1897, și costă leg. à **30 cr.**

De acelas autor:

Ântâia carte de lectură și învățetură

pentru școlile populare române
edit. XI. 1896, leg. à 20 cr.

Se pot procura din **Librăria tipografiei arhidieceșane, Sibiu**, pe lângă cele mai avantajoase condițiuni.

Librăria Tipografiei Archidieceșane.

În Librăria Tipografiei archidiececane din Sibiu se află următoarele cărți de școlă:

Abecedar pentru școalele populare rom. de Zacharia Boiu, edi- țiunea XIV legat	fl. —24
" ("Micul prietin al copiilor") de S. Moldovan, broșat 22 cr., legat	" —25
" românesc, de V. Petri, legat	" —25
Abcedar maghiar-român, de N. Putnoky, partea I., leg.	" —20
" " " de F. Koós și V. Goldiş, leg.	" —20
Ântăia carte de lectură și învăț. de I. Popescu, leg.	" —20
A doua carte de lectură și învățătură, de I. Po- pescu, leg.	" —60
Aritmetica pentru începătorii din școalele primare, de P. Dima, broș.	" —30
" cu numerii dela 1—20, de D. Dogariu și I. Dariu, broș.	" —15
" cu numerii dela 1—100, de D. Dogariu și I. Dariu, broș.	" —15
" cu numerii dela 1—1000, de D. Dogariu și I. Dariu, broș.	" —20
" cu num. dela 1—1,000,000 de D. Dogariu și I. Dariu, broș.	" —30
" pentru anii din urmă ai școlei primare partea IV, de I. Dariu, broș.	" —45
" pentru școalele populare, anul I. și II., de F. E. Lurz, trad.	" —20
" pentru școl. pop. part. a II-a de F. E. Lurz	" —25
Bucovina pentru învățătura pruncilor, leg.	" —20
Carte de cetire I, de Z. Boiu leg.	" —40
" " " II, de Z. Boiu, leg.	" —30
" " " pentru cl. I. și II. gimn. de I. Popea edif. III., broș.	" 1.35
" " " de G. Pletos, broș.	" 1.80
" " " II. pentru școalele populare, prelu- crată de Dr. Petru Șpan, leg.	" —30
" " " pentru anii din urmă, de Ioan Pop Reteganul	" —75
" " " pentru cl. III gimn. reală, de V. Onițiu, broș.	" 1.—
" " " pentru cl. IV. gimn. reală, de V. Onițiu, leg.	" 1.60
" " " maghiară, partea I., de Dr. I. Cri- șianu și N. Putnoky, broș.	" —70
" " " maghiară partea II., de Dr. I. Cri- șianu și N. Putnoky, broș. 1 fl. leg.	" 1.15
" de rugăciune pentru tinerimea gr. or. română, frumos leg.	" —15
Catechism bogat de Z. Boiu, leg.	" —50
" mic al bisericei ort. de Z. Boiu, leg.	" —20
" pentru învățământul religiunii dreptred. răsărit. de Moise Toma, leg.	" —20
Chemia elementară anorganică și organică de A. Vlaicu, broș. 80 cr., leg.	" 1.—
Computul în școla populară, de I. Popescu, broș.	" 1.20
Conductor la aplicarea întâii cărți de lectură și învă- țătură de I. Popescu, broș.	" —10
Culegere de cântări biser. în folosul tinerimei, broș.	" —12
Cunoscințe din constituția patriei, de I. Popovici, leg.	" —20
Curs de limba maghiară pentru școalele populare ro- mâne, de I. Molnar, partea primă broș. 16, leg.	" —20
Curs de limba maghiară partea a doua broș. 20, leg.	" —24
" " " " pentru curs. III. broș. 16, leg.	" —20
Curs elementar de geometrie practică de D. Mirescu leg.	" 1.—
" " de muzică, partea II., de Const. M. Cordoneanu, broș.	" —50
" " de muzică, partea III. și IV., de M. Cor- doneanu, broș.	" —80
Curs practic de aritmetică pentru școalele populare de Ars. Vlaicu, I. 22 cr., II. 25 cr., III.	" —35
Curs practic de limba maghiară pentru anul I. și II. de școlă de I. Dariu, broș.	" —16
Dialogi româno-francezi, de M. Rudinescu	" 1.20
" româno-germani, de M. Rudinescu	" 1.—
Dicționar româno-german și german român, de S. P. Barcianu, tom. I. fl. 2.50, tom. II.	" 3.80
" român-maghiar de N. Putnoky, leg.	" 2.—
Drepturile și datorințele civile pentru școalele popo- rare confesionale, broș.	" —20
Economia câmpului și grădinăritul pentru școalele populare, de G. Moian, broș.	" —25
Economia domestică pentru cl. IV. primară de fete, de o asociațiune de învățători, leg.	" —60
Elemente de fizică pentru școl. popor. de I. Dariu, leg.	" —30
" de geografie de Z. Boiu, leg.	" —30
" de geometrie pentru anii din urmă ai școlei populare de D. Dogariu și I. Dariu, leg.	" —20
" din teoria muziceii, de A. Sequens, broș.	" —50
Esercitiile de stil în școla popor. de D. Lăpădat, broș.	" —15
Fibel, după metoda analitică-sintetică de G. Jausz, leg.	" —30
Fizica pentru școalele populare de D. Făgărășan, broș.	" —30
Fizica pentru școalele populare, de Iosif Bălan, broș.	" —25
Geografia Ungariei, de Dr. N. Pop, broș.	" —30
Geografia pentru școl. popor. de I. Dariu, broș. 30 cr., leg. de D. Făgărășan și S. Mol- dovan, broș. 25 cr., leg.	" —30
Geografia pentru școale medii de D. Făgărășan și S. Moldovan tom. I., broș.	" 1.20
Geografia pentru școale medii de D. Făgărășan și A. Bârsean tom. II., broș.	" —50
Geografia pentru școale medii de D. Făgărășan și A. Bârsean, tom. III., broș.	" 1.—
Geografia pentru institutele pedagogice și școalele secun- dare după H. G. Wagner, de P. Drăgălina, broș.	" 1.—
Gramatica elementară a limbii germâne pentru școale secund. de Dr. G. Coman, partea III., broș. 85 cr., leg.	" 1.—
Gramatica germană, de Sava Popovici Barcianu	" 1.40
" limbei maghiare de Dr. I. Crișianu și N. Putnoky, broș.	" 1.—
Gramatica română, de I. Dariu, broș.	" —25
" " de S. P. Barcian, leg.	" —50
" " pentru cl. II. de I. Mihelțian, broș.	" —10
" " pentru cl. III. de I. Mihelțian, "	" —16
" " pentru cl. IV. de I. Mihelțian, "	" —24
Higiiena poporală, de Dr. G. Vuia, broș. 1 fl., leg.	" 1.20
Higiiena copilului dela nascere până la al 7-lea an al etații de Simion Stoica, broș.	" —15
Intrebări de educațiune și instruct. de Dr. P. Span, br.	" 1.—
Isagogia, de Dr. Il. Pușcariu, broș.	" 1.50
Istoria biblică, pentru școalele populare, leg.	" —30
" biblică pentru școale medii, inf. și școl. civ. broș.	" —55
" bisericescă pentru școale populare, leg.	" —30
" bisericescă pentru școale medii de Dr. Ilarion Pușcariu, partea I., broș. 50 cr., partea II. broș.	" —50
Istoria bisericescă rom. de Șaguna, partea I. și II., br. în limba germană	" 3.— 1.
" literaturii române, de I. Lazariciu, broș.	" 1.—
" naturei și fizică, de Z. Boiu, leg.	" —30
" naturală, de Dr. D. P. Barcian, partea II.	" —60
" de Ipol. Ilasieviciu, leg.	" —36
" patriei, de I. Dariu, broș.	" —25
" patriotică, de Z. Boiu, leg.	" —30
" pedagogiei, de Dr. Petru Pipos, broș.	" 2.—
" Ungariei, de Dr. N. Pop, broș.	" —20
" în legătură cu istoria univers. pentru școalele populare, de Silvestru Moldovan, broș.	" —20
" Ungariei pentru școl. secund. de V. Goldiş broș.	" —80
" universală de V. Goldiş evul vechiu, broș.	" 1.—
" "	

Afară de aceste procură Librăria Tipografiei archidieceșane ori-ce cărți didactice pe lângă cele mai avansate condițiuni.

Lângă prețul cărții este a se adăuga și prețul transportului.

👉 La 10 sau mai multe exemplare din aceeași carte se dă rabatul cuvenit. 👈

Redactor prov. **Gavriil Hango.**

Editura și tipăriul tipografiei archidieceșane.

La numărul acesta se alătură ca supliment separat Nr. 20 din „Fóia Pedagogică”.